

Mare

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD 48STE JAARGANG — N^O 05 — 10 OKTOBER 2024

Rolmodel Luna
bewijst: ook meisjes
kunnen naar Mars

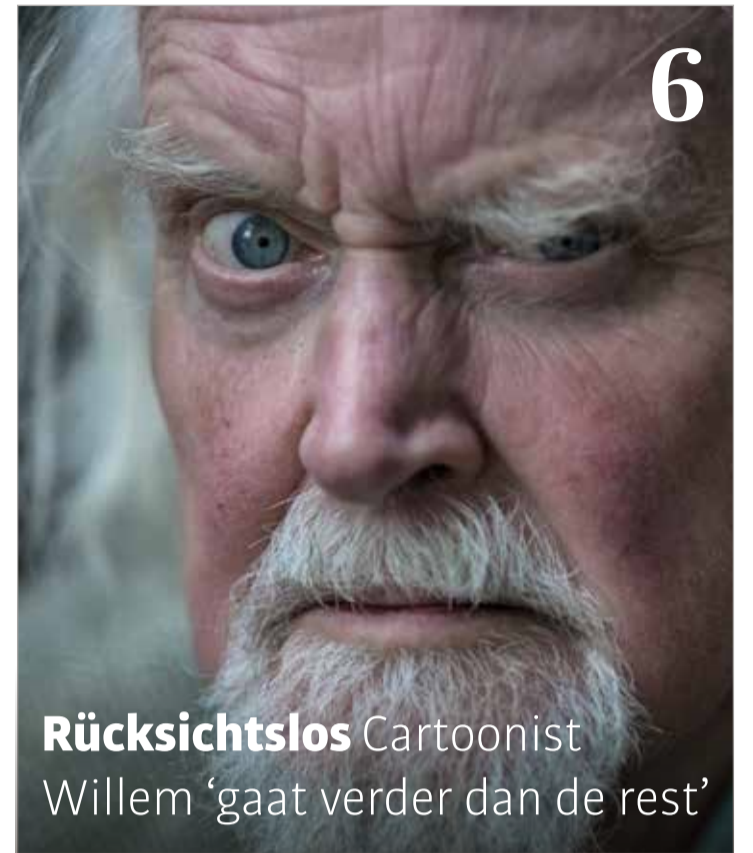
14

Kookgoeroe op Insta

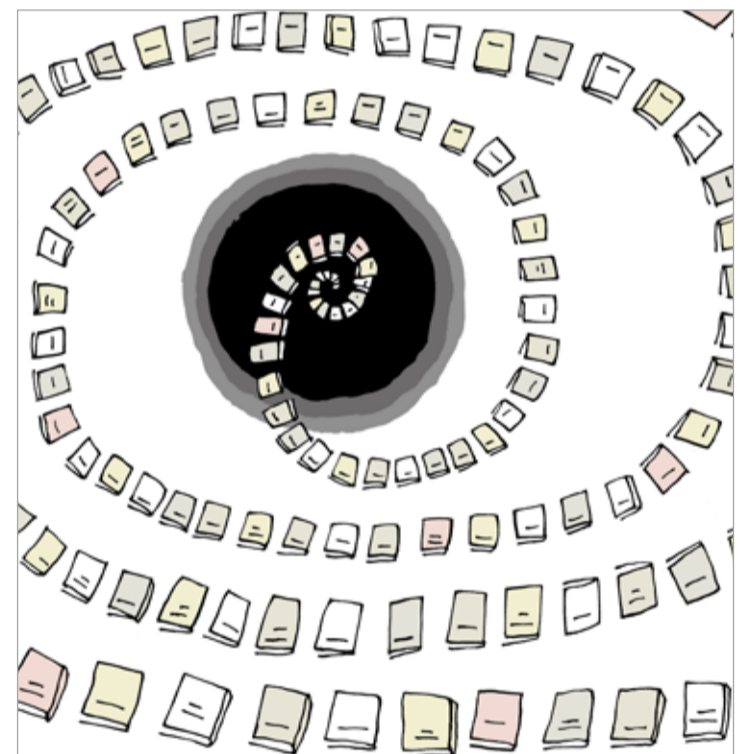
Op haar Instagram-account "Stuko Receptjes" kookt rechtenstudent Rechelle van Steijn voor ruim 20.000 volgers. 'Omdat ik vroeger niets lustte, moest ik van mijn moeder zelf koken'

10

6

Rücksichtslos Cartoonist
Willem 'gaat verder dan de rest'

UB-boeken gered Internet Archive neemt 3,2 kilometer aan oude proefschriften over en gaat ze digitaliseren

9

Weer een walk-out Opnieuw liepen studenten en medewerkers in Leiden en Den Haag de collegezalen uit om te protesteren tegen de academische banden met Israël. 'Hier zijn we weer!'

2

2

Affaire Hofman 'Waarom gaat het niet over het wangedrag?'

Slachtoffers affaire Hofman: ‘Het gaat niet over wangedrag’

De universiteitsraad heeft te weinig oog voor de slachtoffers van het wangedrag van de archeologen Corinne Hofman en Menno Hoogland. Dat stellen twaalf klagers in een kritische brief aan de raad. ‘De misstanden spelen een ondergeschikte rol.’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

In mei publiceerde de Leidse universiteit een vernietigend onderzoeksrapport waaruit bleek dat de twee archeologen zich decennialang hebben schuldig gemaakt aan ernstig sociaal grensoverschrijdend gedrag. Ook vond de interne onderzoekscommissie het ‘aanmerkelijk’ dat het duo de wetenschappelijke integriteit schond. Het college van bestuur startte daarop een ontslagprocedure tegen Hofman, waarvan de zaak op 10 oktober bij de kantonrechter dient. De onderzoekscommissie heeft het rapport onder meer gebaseerd op verklaringen van negen melders, de directe slachtoffers van de gedragingen van het archeologenkoppel. Twaalf van hen – (oud-)studenten en (oud-)medewerkers – hebben onlangs een brief geschreven aan de universiteitsraad, waarin zij kritisch zijn op hoe de raad met de kwestie omgaat. In de oorspronkelijke brief staan ook de namen van de twaalf klagers, waarmee zij voor de universiteitsraad dus uit de anonimiteit zijn getreden. *Mare* heeft een versie in handen waaruit de namen zijn verwijderd. ‘Studenten en jonge onderzoekers, ieder met hun eigen set aan negatieve ervaringen, zijn de dupe geworden van structureel ongewenst gedrag en schendingen van de wetenschappelijke integriteit’, schrijven de klagers. ‘Het is daarom moeilijk om te zien dat het in de reactie van de universiteitsraad in deze casus vooral veel om secundaire aspecten heeft gegaan.’

Als voorbeeld noemen de klagers de bespreking van de kwestie in de universiteitsraadsvergadering van 8 juli, waarvan *Mare* op 10 juli verslag deed. In die vergadering had raadslid Victor van der Horst kritiek op collegevoorzitter Annetje Ottow, die een interview aan *NRC* had gegeven ‘nog voordat de zaak bij de rechter is geweest’. Van der Horst opperde dat ze Hofman daarmee ‘onder de bus’ heeft gegooid. ‘Dat is heftig.’ Ook zei hij signalen te hebben ontvangen van medewerkers die zich ‘door deze gang van zaken onveilig voelen’. Ook had de raad kritiek op het besluit van het college om Hofman te ontslaan, terwijl de onderzoekscommissie ‘heling voor alle betrokkenen, inclusief de twee medewerkers in kwestie’ voorstelde. ‘Door verder te gaan dan de commissie is wel degelijk bij bepaalde medewerkers een gevoel van onveiligheid ontstaan’, zei raadslid Joost Augusteijn toen. ‘Het lijkt alsof er in deze zaak een

overreactie van het college is geweest.’

Daarnaast maakte de raad zich zorgen over de werkwijze van de onderzoekscommissie. Zo zijn er klachten tegen Hofman van dertig jaar geleden in het onderzoek meegenomen, terwijl in de universitaire klachtenregeling ongewenst gedrag staat dat een klacht binnen een jaar na een incident moet worden ingediend. ‘Is dat eerlijk?’ vroeg Van der Horst zich af. Maar met die kritiek gaat de medezeggenschap voorbij aan het lot van de slachtoffers, vinden de briefschrijvers. ‘Wij misten in de reacties van de raad, zoals beschreven in *Mare*, een moment van stilstand bij de slachtoffers van deze misstanden en een diepere reflectie op en vragen naar de schade die aan studenten, stafleden en de wetenschap is aangericht door de in het rapport beschreven misstanden.’ Ook benadrukken de klagers dat ‘zowel op persoonlijk als professioneel vlak de schadelijke impact van onze ervaringen met persoon A (Hofman, *red.*) zeer groot was en daarnaast, helaas, tijdens dit proces hernieuwd is’. ‘Sociale veiligheid (...) en samen nageleefde wetenschappelijke normen en waarden zijn van levensbelang voor de wetenschap’, schrijven ze. ‘Juist daar ging het ons als melders om. Dat het hier structureel aan schortte in de werkwijze van persoon A komt helder terug in het onderzoeksrapport.’

Dat het daar in de raad nauwelijks over gaat, vinden de melders problematisch. Ze verwijten de universiteitsraad vooral te focussen op ‘hypothetische kwesties over de onderzoeksprocedure zelf’, waardoor ‘de daadwerkelijke misstanden en de impact ervan een ondergeschikte rol zijn gaan spelen in deze discussie’. De klagers roepen de raad op om ‘de focus te veranderen’ en ‘nomaals goed naar de inhoudelijke beschrijvingen en de hoofdconclusies van het rapport te kijken en op basis hiervan verder te praten’ met ‘het college van bestuur en de bredere academische gemeenschap’. *Mare* vroeg universiteitsraadsvoorzitter Pauline Vincenten in hoeverre de raad het eens is met de kritiek van de klagers en of ze de klagers al van een reactie heeft voorzien. ‘De universiteitsraad richt zich op algemene procedures en het universitaire beleid, niet op individuele casussen’, reageert Vincenten. ‘Dat is de rol van de raad. Dat heb ik de klagers laten weten kort nadat we de brief hebben gekregen.’

Demonstranten lopen van het Lipsius richting de Oude UB op het Rapenburg

‘Hallo Hester, Annetje en Martijn: hier zijn we weer!’

Voor het Lipsius in Leiden en het Wijnhavengebouw in Den Haag verzamelden zich dinsdag studenten en medewerkers om wederom te protesteren tegen de academische banden met Israël. ‘Hoe lang moeten we nog wachten?’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN EN MARK REID
FOTO LISA BOSHIJZEN

Even na elf uur verzamelen zich voor wel het Lipsius als het Wijnhavengebouw zo’n honderd studenten en enkele medewerkers. De demonstranten, bijeengeroepen door Students for Palestine en Leiden Scholars for Palestine roepen de universiteit op de academische banden met Israëlische universiteiten te verbreken. In plaats van dat de protesten in universiteiten plaatsvinden, lopen de demonstranten bewust de gebouwen uit. Deze zogenaamde walk-outs zijn ook een reactie op de huisregels van de universiteit, die demonstraties niet toestaan als ze niet van tevoren zijn goedgekeurd. De demonstranten willen niet wachten op toestemming, en houden hun protest daarom op de openbare weg. Het is niet de eerste keer dat studenten en medewerkers de collegezaal uit lopen, in mei stonden ook zo’n zeshonderd demonstranten voor deze universiteitsgebouwen. De groep voor het Wijnhavengebouw opent de demonstratie met een minuut stilte voor alle slachtoffers van de oorlog in Gaza. ‘Al 366 dagen van oneindige afslachting en genocide in Gaza’, klinkt het na het moment van stilte door de megafoon. ‘En al die tijd blijft onze universiteit stil en niet in staat morele keuzes te maken. Ze blijven samenwerken met instituten die bijdragen aan dit bloedbad en dit is de exacte definitie van schamteloze medeplichtigheid.’

De megafoon wordt overhandigd aan een andere spreker. ‘Alle twaalf universiteiten in Palestina zijn gebombarderd, Israël heeft zesduizend studenten en honderden docenten vermoord. En nog wordt Israël niet geboycot door onze universiteit. Hoe lang moeten we nog wachten?’ ‘Shame!’ klinkt het vanuit de menigte. Waarop ook de rest van de massa begint te joelen: ‘End our complicity!’ Na ruim een half uur leuzen roepen, klinkt er opeens luid gejuich en applaus. Vanaf het station voegt een grote groep mensen met Palestijnse vlaggen en protestborden zich bij de demonstranten voor het Wijnhavengebouw, waardoor bijna de hele straat wordt geblokkeerd. ‘One, we are the people! Two, we won’t be silent! Three, let’s stop the bombing now, now, now!’ Vanaf het Lipsius vertrekt de Leidse groep demonstranten luid scanderend richting het Rapenburg, waar ze, na een rondje om de gracht te hebben gelopen, uiteindelijk eindigen voor het bestuursgebouw van de universiteit. Een van de demonstranten roept door de megafoon: ‘Hallo, college van bestuur. Hallo, Hester, Annetje en Martijn. We vragen het al jaren, maar jullie hebben nog steeds niet geleerd hoe je de academische banden met Israël verbreekt, dus hier zijn we weer.’ Van achter de ramen van het bestuursgebouw zijn enkele nieuwsgierige medewerkers te zien

die met hun telefoon foto’s maken. ‘We kunnen niet blijven zwijgen’, roept docent Elena Burgos Martinez door de megafoon. ‘We blijven onze instelling herinneren aan de noodzaak om de waarden die zij uitdraagt hoog te houden, waarden als academische vrijheid, inclusiviteit en diversiteit. We moeten een einde maken aan de censuur en de securitisatie van Palestijnse solidariteit op de campus. De Universiteit Leiden moet luisteren en een standpunt innemen. Het is een kwestie van ethiek.’ Terwijl de menigte in Den Haag diverse leuzen blijft scanderen, arriveren een politiebusje en -auto. Twee agenten lopen achter decaan Koen Caminada het Wijnhavengebouw binnen. Dat kan op ontevredenheid bij de demonstranten rekenen die leuzen als ‘cops off campus’ en ‘tout le monde déteste la police’ beginnen te schreeuwen. Sommige studenten steken hun middelvinger op. Niet lang na de aankomst van de politie, bijna een uur na de start van de walk-out, beëindigen de demonstranten hun protest. Er wordt geklapt en in de rondte gezwaaid met Palestijnse sjals. Met de lu-card in de hand loopt de menigte in stilte weer Wijnhaven binnen, onder toezicht oog van drie agenten. Na twee minuten stilte en een laatste paar leuzen vertrekken in Leiden ook de laatste demonstranten, maar niet voordat ze het college van bestuur hebben gewaarschuwd: ze zullen terugkeren.

Studie: Joodse academici voelen zich onveilig

Meer dan zestig procent van Joodse studenten en medewerkers voelt zich onveilig in hun universitaire omgeving. Dat schrijven twee onderzoekers van de Universiteit Maastricht op basis van interviews met 165 Joodse studenten en medewerkers aan Nederlandse universiteiten, onder wie ook twintig uit Leiden. De onderzoekers vroegen de academici naar specifieke voorbeelden van antisemitisme die ze hadden waargenomen op de campus. Als meest genoemde voorbeeld zei bijna een kwart van de respondenten anti-Israëliëse en antizionistische uittalingen te hebben gezien, gevolgd door sociale uitsluiting, en intimidatie en haat met 16 procent. Ook ervaren ze vijandigheid vanwege het uiten van de Joodse identiteit, het beschuldigen van Israël van het begaan van oorlogsmisdaden of genocide, en het roepen van de leus ‘From the river to the sea’. Vijf procent van de ondervraagden gaf aan hun omgeving als zeer onveilig te beschouwen. Ruim een derde gaf aan zich wel veilig te voelen. Dertig procent van de studenten en medewerkers vinden dat universiteiten onvoldoende actie hebben ondernomen om antisemitisme aan te pakken.

Ik was gewaarschuwd: na mijn promotie kwam de black dog op bezoek

Er zijn twee manieren om met verdriet om te gaan. De eerste is proberen om jezelf aan je haren uit het moeras omhoog te trekken. Rug recht en op naar de sportschool, post-its met positieve affirmaties op je kapspiegel, en de kroeg in met je meest frivole vrienden totdat je simpelweg vergeten bent dat je eigenlijk ongelukkig was. De tweede manier is om jezelf juist volledig in de treurnis onder te dompelen. Dekentje om, het Requiem van Mozart aan, oprullen op de bank en daar niet meer vanaf komen totdat je helemaal door die tunnel bent heen gekropen.

Van deze twee methoden verkies ik persoonlijk meestal de laatste. Zo ook een tijdje terug, niet lang na mijn promotie, toen ik plots weer de black dog op bezoek kreeg (een metafoor die Churchill naar verluidt gebruikte voor de duistere stemmingen die hem van tijd tot tijd kwamen plagen – ook Winston was niets menselijks vreemd). Ik was er al voor gewaarschuwd door collega’s die mij waren voorgegaan: na de euforie van de verdediging volgt de mentale terugslag. Noem het ‘de grote leegte’, noem het ‘het zwarte gat’, noem het ‘een postdoctorale depressie’ – hoe dan ook, ik voelde hem best wel zitten.

In de zomer is zoiets extra erg, want dan schreeuwt alles en iedereen juist dat je bij moet zijn. De zon schijnt toch! De vogeltjes fluiten!! Wil je mee een ijsje halen?!! In de herfst is het gelukkig een stuk makkelijker om in je verdriet te zwelgen. Buiten is het grijs; dat je je van binnen net zo voelt lijkt ineens niet meer dan gepast. Afgelopen tijd had ik daarbij het geluk dat ik me voor een onderzoeksproject mocht

Noem het ‘grote leegte’, ‘zwart gat’ of ‘postdoctorale depressie’ – ik voelde hem zitten

verdiepen in een denker die perfect paste bij mijn donkere gemoed: Theodor Adorno (1903-1969), Duits filosoof en een van de grondleggers van de ‘Kritische Theorie’ van de Frankfurter Schule.

‘Kritisch’, dat is Adorno zeker, en niet in de laatste plaats op de moderne wetenschap. In de hedendaagse samenleving, en zeker in de academische contreien waarin ik me beroepshalve begeef, zijn we gewend om de wetenschap als het hoogste goed te zien. Ze stelt ons immers in staat om de wetten van de natuur te ontdekken, en vervolgens in ons eigen voordeel te laten werken. Ze schenkt ons kennis, en daarmee macht. Schitterend, niet?

Nou ja, zo laat Adorno zien, met het soort denken dat kenmerkend is voor de moderne wetenschap gaat er ook wat verloren. Dat denken volgt een vast patroon. We ervaren iets van de wereld om ons heen, en zetten dat in ons hoofd om tot iets wat vaker voorkomt, iets repetitiefs, iets telbaars. We zien een klein-zwart-object-met-zes-pootjes-en-twee-voelsprietten, en maken daar een categorie van: ‘mier’, die op haar beurt kan worden ondergebracht bij een hogere categorie: ‘insect’, die dan weer een subcategorie vormt van nog een andere categorie: ‘dier’, et cetera. Die concepten stellen ons vervolgens in staat om patronen te ontdekken – mieren komen af op zoete dingen; insecten gaan dood in kokend water – die we tot slot kunnen gebruiken om de natuur naar onze hand te zetten: we lokken de mieren op het terras met wat jam en gieten vervolgens de waterkoker over hen leeg.

De triegiek van dit soort denken is dat het uiteindelijk niet toereikend is om de wereld écht te leren kennen. Daarvoor is het nodig dat we de dingen om ons heen juist ook in hun uniciteit ervaren. Dat we bij een ontmoeting met een klein-zwart-object-met-zes-pootjes-en-twee-voelsprietten niet denken: ‘Niks nieuws onder de zon – mier!’ Maar dat we beseffen dat het concept in kwestie het object dat we voor ons hebben onmogelijk volledig kan vatten; dat er van dit specifieke wezen juist absoluut geen tweede bestaat; dat er met elke individuele mier weer iets nieuws onder de zon is. Met de Verlichting is de rationaliteit die we herkennen in de moderne wetenschap echter zo dominant geworden dat het ons nauwelijks meer lukt om de natuur op zo’n directe manier te ervaren. We kijken naar onze omgeving en we slaan gelijk aan het categoriseren en instrumentaliseren; alles om ons heen wordt vervangbare materie. En zo winnen we wel macht over de natuur, maar raken we tegelijkertijd juist van haar vervreemd. Zo bezien is het misschien helemaal niet zo gek dat de moderne mens zich soms wat somber voelt, laat staan de jonge academicus. Gelukkig regent het buiten ook.

Josette Daemen is postdoctoraal onderzoeker aan het Instituut Politieke Wetenschap van Universiteit Leiden

Ondanks de forse toename is het aantal studenten nog wel lager dan in de coronajaren

Rechten: veel meer studenten, minder personeel

Vanwege de bezuinigingen moet het aantal medewerkers bij Rechten omlaag, terwijl de faculteit dit jaar flink meer studenten trekt. Medewerkers vrezin een stijgende werkdruk en ongelijke verdeling van de werklust. 'We maken ons heel veel zorgen.'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO TACO VAN DER EB

Rechten koerst af op een tekort van 2,5 miljoen euro in 2024 en ook de komende jaren verwacht de faculteit negatieve resultaten. De schade voor dit jaar lijkt nog mee te vallen. 'Het tekort is 1,2 miljoen lager dan eerder ingeschat', zei Gertjan Boshuizen, de portefeuillehouder bedrijfsvoering van het rechtenbestuur onlangs tijdens de faculteitsraadsvergadering. 'Maar het is natuurlijk nog steeds een fors negatief resultaat.'

De faculteit is in de problemen gekomen doordat er relatief veel studenten uitvallen. Doordat er minder studiepunten worden gehaald, krijgt de faculteit minder geld.

Verder zijn er uiteraard de dreigende Haagse bezuinigingen, schetste Boshuizen. 'We weten nog niet hoe die gaan landen, tenminste niet als het gaat om de plannen rond internationale studenten en de langstudeerboete.'

Daarnaast loopt de personeelsbezetting bij Rechten nog steeds op. 'Al is er recentelijk wel een afvlakking in die stijging ontstaan. Volgend jaar moet er echt een verlaging tot stand komen. We moeten veel bewuster sturen op vacatures.'

Er ligt nu een plan om dat voor elkaar te krijgen. Alle instituten gaan beoordelen welke werkzaamheden 'kunnen vervallen, worden belegd bij anderen, verdeeld kunnen worden over teamleden of anders ingericht.'

De instituten moeten ook elke gewenste aanpassing van het aantal promovendi, docenten, universitair docenten (UD's), en universitair hoofddocenten (UHD's) en hoogleraren voorleggen aan het bestuur, dat dan een besluit neemt over het invullen van vacatures.

Verder mogen de instituten het budget dat ze krijgen via het facultaire geldverdelingssysteem BOOM niet overschrijden.

De door Robbert Dijkgraaf, de vorige minister van Onderwijs, ingevoerde stimuleringsbeurzen, die oorspronkelijk bedoeld waren om meer onderzoeksvrijheid te creëren voor UD's, UHD's en hoogleraren, mogen worden gebruikt om gaten te dichten. Of zoals het bestuur het omschrijft: 'Om bezetting op te vangen die niet meer past in BOOM.' Er zit echter niet veel geld meer in die beurzenpot. Tekorten opvangen kan ook met de zogeheten tweede en derde geldstroom: dat zijn middelen die binnengehaald worden via

Fors meer studenten en hoge uitval

Rechten moet bezuinigen maar heeft dit collegejaar fors meer studenten dan in 2023/24. Toen begonnen er 1017 studenten aan een bachelor. Dit collegejaar zijn dat er 1098, een stijging van acht procent. 'De stijging komt bijna volledig door de bachelor rechtsgeleerdheid (+11,3 procent)', schrijft de faculteit. 'Dit is verreweg de grootste opleiding, die ook de sterkste groei laat zien. Al is het aantal studenten nog wel duidelijk lager dan in de "coronajaren".'

In de master is de groei nog sterker. Vorig collegejaar volgden 817 studenten een master aan de faculteit. Dit jaar zijn dat er 981, een plus van 164. 'Inschrijvingen stijgen met 20 procent ten opzichte van de definitieve inschrijvingen van vorig jaar', aldus de faculteit. De stijging komt deels doordat een relatief groot aantal bachelorstudenten tijdens corona begon met studeren en nu de master volgt.

Een van de redenen waarom de faculteit in de financiële problemen is gekomen is de hoge uitval, vooral onder eerstejaars. Die uitval neemt wat af, blijkt uit de cijfers. In vergelijking met voorgaande jaren hebben in verhouding minder studenten zich voor 1 februari uitgeschreven, maar de uitval blijft hoog. Het gaat om een afname van 27 procent naar 23,7 procent. Het percentage voortijdig uitgeschreven studenten is gedaald, maar nog altijd hoger dan in 2021-22 en daarvoor. De faculteit maakte ook de BSA-cijfers voor 2023/24 bekend. Ruim een vijfde van de eerstejaars heeft een negatief bindend studieadvies gekregen. Voor de juridische opleidingen is dit 23,7 procent, ten opzichte van 26,1 procent in 2022/23. Bij criminologie steeg het aantal negatieve adviezen juist van vijf studenten in 2022/23 naar veertien in 2023/24. Er is geen aanwijsbare reden gevonden voor deze stijging.

'Alle instituten gaan beoordelen welke werkzaamheden kunnen vervallen'

beurzen en commerciële activiteiten als het geven van cursussen aan overheid en bedrijfsleven.

Het inkrimpen van het personeelsbestand van de faculteit valt samen met een forse stijging van het aantal studenten dit collegejaar (zie kader hierboven). De faculteitsraad vreesde dan ook dat de toch al hoge werkdruk alleen maar zal toenemen. 'We maken ons heel veel zorgen over de afname van personeel de komende jaren', zei personeelsraadslid Lara Hartman-Ohnesorge. Om grip op de werkdruk te krijgen moet er meer duidelijkheid komen over de werklust, legde zij uit.

'We verzoeken het bestuur om een model dat we faculteitsbreed kunnen gebruiken om te kwantificeren hoeveel uur er voor bepaalde werkzaamheden als scripties begeleiden en werkgroep-onderwijs staan. Het is heel moeilijk spreken over werkdruk als je niet zo'n model hebt.'

Personeelsraadslid Mojan Samadi vertelde dat er elders binnen de universiteit spreadsheets gebruikt worden om onderwijslast te berekenen. Dat moet overal gebeuren, vond zij. 'Ik vind het verstandig dat het onderwijs eerlijk wordt verdeeld.'

Hartman-Ohnesorge: 'Niet alle afdelingen doen dat goed. Er moet één beleid komen. Je moet met cijfers kunnen laten zien dat je al over je onderwijsbelasting heen zit.'

Boshuizen was enigszins verbaasd over het verzoek van de raad. 'We hebben al een mooi model, namelijk BOOM, waarmee je de werklust berekent.'

Hartman-Ohnesorge legde uit dat de informatie in dat model niet iedereen goed bereikt. 'Op een lager niveau in een instituut moet er meer duidelijkheid komen over de werkverdeling. Niet alle instituten brengen dat even duidelijk in kaart.'

Vice-decaan Jan Crijns zag het probleem ook. 'Ik herken dat wel. Niet alle afdelingen vertalen alle informatie door naar de hele organisatie. De manier van werken zal ook niet bij alle instituten gelijk zijn. We moeten er met zijn allen een keer goed naar kijken.'

Boshuizen vond het ook 'zinnig' om een beter beeld te krijgen van hoe op de werkvloer de verdeling wordt gemaakt.

'We moeten nadenken over hoe we de berekeningen in BOOM beter bij de medewerkers kunnen krijgen.'

Daling studentenkamers is 'combinatie van factoren'

Als het aantal studentenkamers in Leiden afneemt, komt dat niet uitsluitend door het nieuwe Leidse woonbeleid. Dat stelt het college van burgemeester en wethouders in antwoord op schriftelijke vragen van SVI en VVD.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO TACO VAN DER EB

Huisjesmelkers die woningen laten verkrotten, hun huurders intimideren en veel te hoge prijzen vragen voor studentenkamers: het zit de gemeente Leiden al jarenlang dwars. Mede om die reden stelde wethouder woen Julius Terpstra (CDA) nieuwe maatregelen voor, die per 1 januari zijn ingevoerd.

Dat heeft ertoe geleid dat verhuurders in veel wijken een verhuurvergunning en/of omzettingvergunning moeten aanvragen, waarmee de gemeente een middel in handen heeft om op te treden tegen discriminatie, bedreiging, te hoge huurprijzen en illegaal verknalde panden.

Maar uit cijfers van de gemeente blijkt dat een aanzienlijk deel van de verhuurders de vergunningen nog niet heeft aangevraagd, terwijl de deadline 1 juli was. De vergunningen zijn namelijk duur (938,50 euro per stuk) en de eisen om er een te krijgen streng, zelden verhuurders onlangs tegen Mare. In combinatie met landelijke regelgeving leidt dat ertoe dat steeds meer verhuurders af willen van studentenkamers, zodat ze hun panden kunnen verhuren aan expats of zelfs verkopen. Dat zou rendabeler zijn.

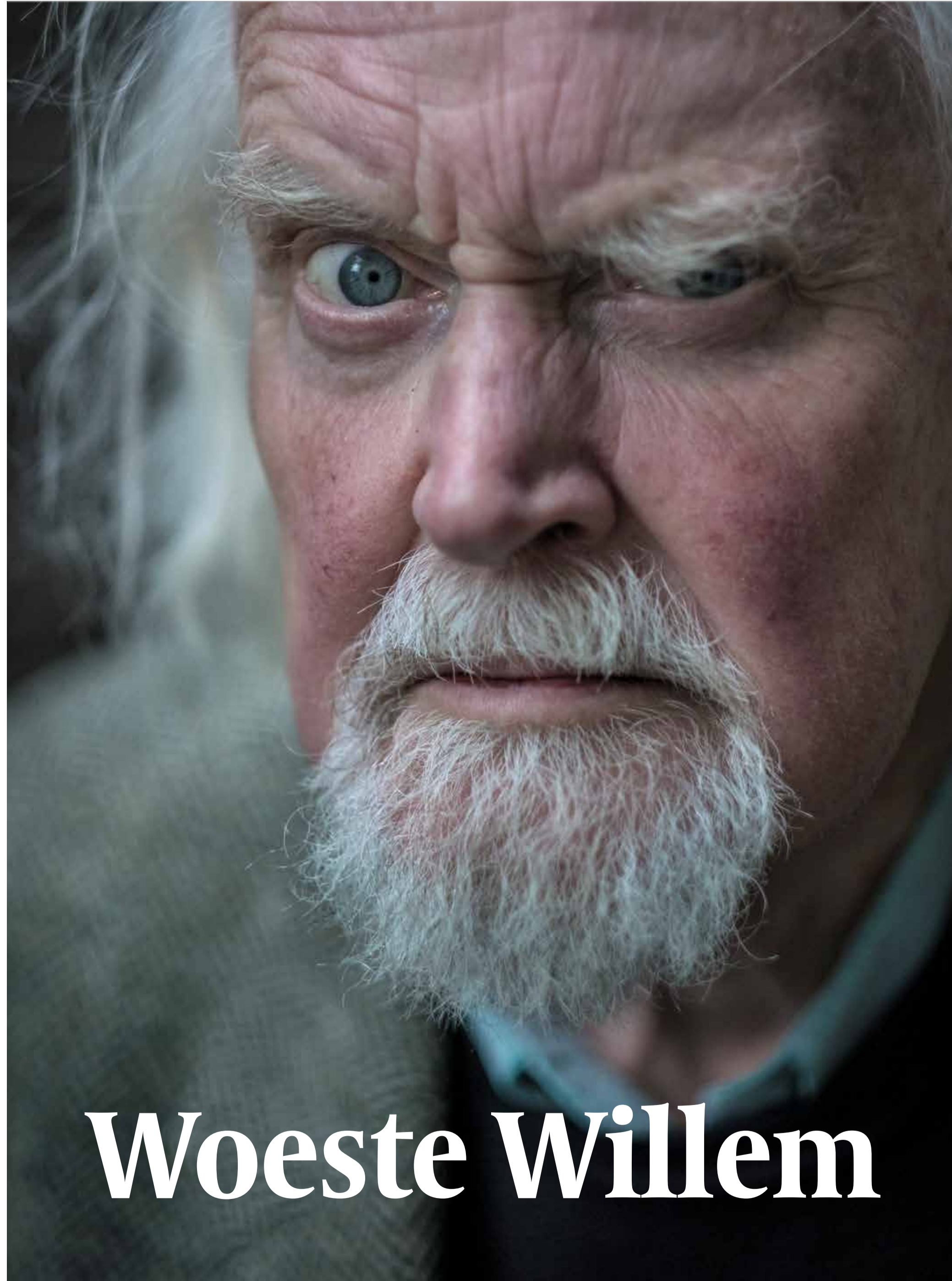
Vooral Studenten voor Leiden (SVL) vreesde hier al voor, bleek vorig jaar tijdens de bespreking van het nieuwe woonbeleid in de gemeenteraad. Samen met de VVD stelde de partij in augustus schriftelijke vragen over de vergunningen. Die zijn nu door het college van burgemeester en wethouders beantwoord.

Zo willen de partijen weten of het college 'de zorg deelt dat de invoering van verhuurdersvergunningen kan leiden tot minder kamers c.q. huurappartementen'. Volgens het college is daar geen sprake van: 'Mocht het zo zijn dat het aantal kamers of huurappartementen van particuliere verhuurders afneemt, dan zal dit niet enkel te wijten zijn aan de verhuurvergunning maar eerder aan een combinatie van factoren.' Het college denkt daarbij aan de nieuwe landelijke Wet betaalbare huur en de verhoogde vermogensbelastingen op de verhuur van woningen.

Ook het lage aantal aangevraagde vergunningen baart SVI en de VVD zorgen. Volgens hen heeft de gemeente daarover 'gebrekkig gecommuniceerd'. De gemeente weersprekt dat: 'Verhuurders zijn middels brievenacties geïnformeerd, er zijn specials geplaatst in de krant en andere media' en er is een 'informatieavond georganiseerd voor verhuurders om vragen over het aanvragen van de benodigde vergunningen te bespreken'.

Verder vinden de partijen dat de kosten voor de verhuurvergunning 'buitenproportioneel hoog zijn'. In Leiden kost die 938,50 euro, terwijl die in Rotterdam en Den Haag respectievelijk 335 en 271 euro zouden kosten. Maar volgens het college is dat bedrag 'kostendekkend' en is het verschil tussen de gemeenten te verklaren doordat 'de check bij de vergunningverlening' in Leiden uitvoeriger is. 'Deze zorgvuldige check zorgt ervoor dat op voorhand misstanden gecorrigeerd worden en beschermt huurders tegen misstanden', aldus het college.

Wat SVI en de VVD ook tegen de borst stuit, is dat zoveel grote verhuurders als verhuurders die slechts één studentenhuis verhuren, evenveel voor de vergunning betalen. Op de vraag of het college bereid is een lager tarief te hanteren voor kleine verhuurders, is het antwoord 'nee'.

Woeste Willem

Cartoonist Willem is een ster in Frankrijk, waar hij werkt voor het satirische weekblad *Charlie Hebdo*. Met pornografische en necrofiele prenten zorgde hij voor ophef, óók toen hij koningin Juliana als prostituee tekende. Frenk Driessen schreef zijn biografie. 'Hij is rücksichtslos.'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO PATRICK POST/ANP

Op woensdag 7 januari 2015 was de wekelijkse redactievergadering van het satirische weekblad *Charlie Hebdo* in Parijs waarvoor Bernhard Willem Holtrop (83) onder de naam 'Willem' al decennia cartoons tekende. Die ochtend richtten islamistische extremisten een bloedbad aan. 'Na de conciërge van het gebouw te hebben doodgeschoten, dwongen de zwaarbewapende broers Chérif en Saïd Kouachi perstekenares Corinne Rey - alias Coco - de toegangscodes van de beveiligde redactielokalen in te toetsen', schrijft historicus Frenk Driessen (65) in zijn biografie van Holtrop met de titel *Provo van de politieke pornografie*.

Terwijl zijn broer Saïd op de uitkijk stond, vermoordde Chérif vijf cartoonisten. Rey bleef ongedeerd. De broers, die beweerden namens terreurgroep Al Qaida de aanslag te hebben gepleegd omdat *Charlie Hebdo*-cartoonisten de profeet Mohammed spottend hadden afgebeeld, werden door een speciale eenheid van de politie doodgeschoten. 'Holtrop was niet op de vergadering', vertelt Driessen, die woensdag in Leiden op zijn biografie is gepromoveerd. 'Hij was daar vrijwel nooit bij, ging alleen naar de redactie om tekeningen af te leveren. Op het moment van de aanslag zat hij in de TGV van Lorient naar Parijs en wist nog van niks.'

De tekenaar werd in de trein gebeld door een journalist met de vraag of hij nog leefde. 'Eenmaal in Parijs aangekomen, week Holtrop niet af van de vaste gewoonte eerst een salade te eten in zijn favoriete Italiaanse restaurant', schrijft Driessen. Na de maaltijd negeerde hij de buiten wachtende cameraploegen en vertrok naar de redactie van de krant *Libération*, een dagblad waar hij ook aan was verbonden, en ging aan het werk.

'De beste manier om de dode collega's te eren was voor mij: onmiddellijk terugslaan', mailt Holtrop aan *Mare* over de periode net na de aanslag, en wilde nog 'dezelfde week met het volgende nummer uitkomen: door- gaan'. Dat gebeurde ook.

Hij was niet erg gecharmeerd van de steun die het blad kreeg na de aanslag. 'We hebben veel nieuwe vrienden gekregen: de paus, koningin Elisabeth, Poetin', zo citeert de biograaf de cartoonist. 'Daar moet ik om lachen. Marine Le Pen vindt het fantastisch als islamisten hier in het rond gaan schieten. Wij kotsen op al die mensen die nu ineens zeggen dat ze onze vrienden zijn.'

Opvallend is dat Holtrop zelf de profeet Mohammed niet afbeeldde in zijn prenten. Terwijl hij in zijn werk verder nergens voor terugdeinst. 'Hij

heeft er zelf over gezegd dat hij de profeet niet interessant vindt', vertelt Driessen. 'Misschien wil hij niet dat Le Pen voordeel zou kunnen halen uit zijn werk. Dat is voor hem een groot schrikbeeld.' Tegenover *Mare* nuanceert Holtrop overigens de bewering dat hij de profeet niet zou tekenen (zie kader).

Holtrop is een ster in Frankrijk. 'Hij heeft daar alle hoge prijzen gekregen die je kunt bedenken', vertelt Driessen. 'Dat doet geen enkele Nederlandse striptekenaar hem na. Zijn totale oeuvre omvat 25.000 prenten. Zijn hele archief is opgekocht door de Bibliothèque nationale de France. Toen hij in 2021 afscheid nam van *Libération*, verscheen er een speciale editie ter ere van hem. Coco, de tekenaar die de aanslag op *Charlie Hebdo* overleefde, volgde hem op.'

In Nederland is Holtrop ook bekend, maar heeft hij niet de status die hij in Frankrijk heeft. Hij tekende onder andere voor *HP/De Tijd* en *Vrij Nederland* en maakte een geruchtmakende strip over het Koningshuis, *De mooiste avonturen van prins Bernhard*, waarin hij op pijnlijke wijze de schijnwerpers richt op de louche kant van de echtgenoot van koningin Juliana.

In het album *Lust en Strijd* over de Tweede Wereldoorlog gaat Holtrop nog veel verder. In een misselijkmakend pandemonium van bloed, uitwerpselen, penissen en vagina's verbeeldt hij de waanzin en machtswellust van de nazi's.

'Holtrop is rücksichtslos', zegt Driessen. 'Hij gaat veel verder dan zijn Nederlandse collega's in het bespotten van persoonlijkheden en situaties.' Satire in Nederland is milder dan in Frankrijk, aldus de biograaf. 'We hebben een politieke poldercultuur en dat zie je terug in onze spotprenten, die hebben geen scherpe randjes.' Een van de bekendste cartoonisten van na de Tweede Wereldoorlog is Opland (Robert Wout). 'Die tekende een beetje drollige, soms zelfs lieve figuurtjes, in de stijl van Nijntje. Holtrop voert strijd, met volle inzet. Dat past meer in de Franse cultuur.'

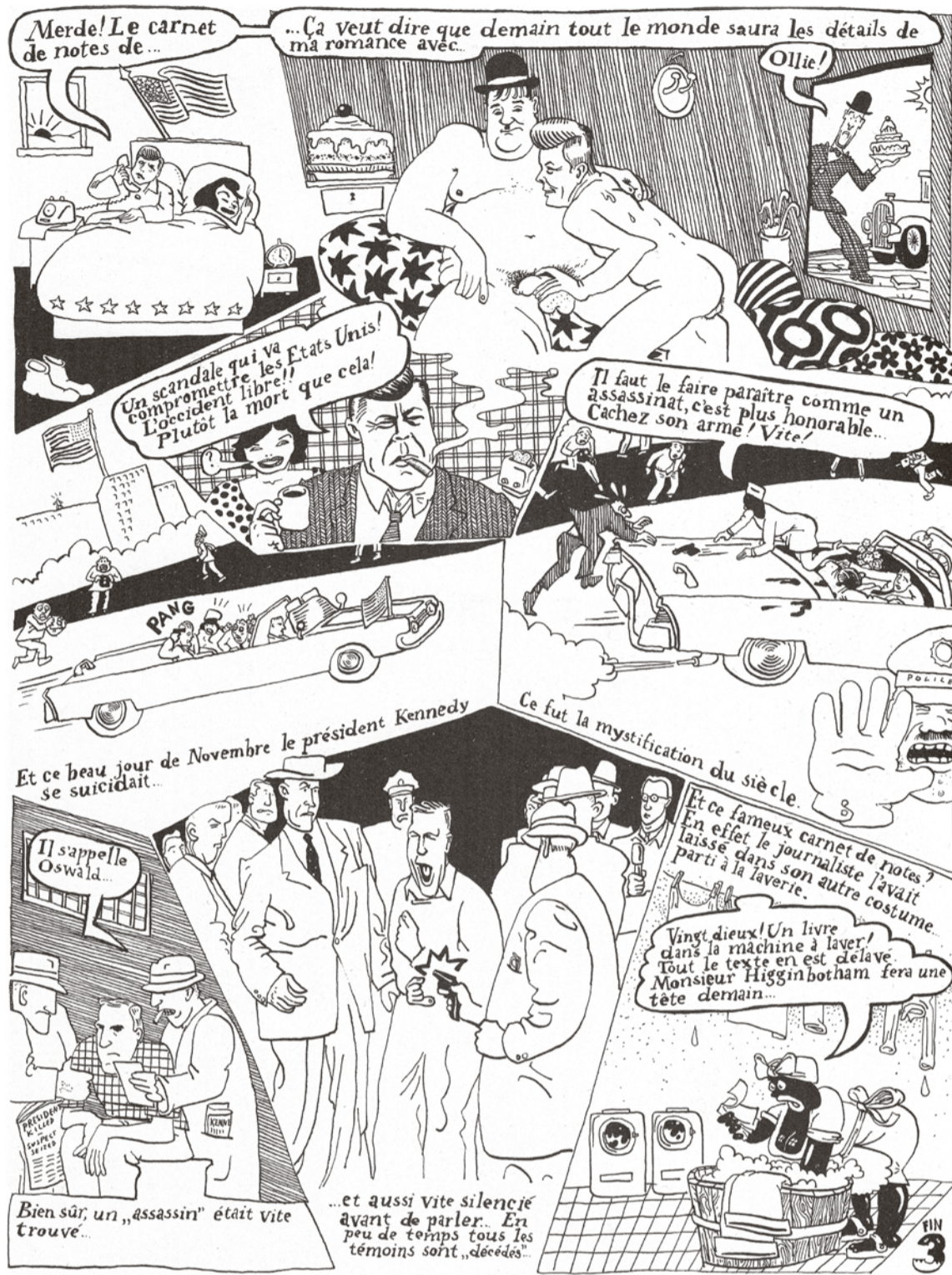
Hij durft als relatieve buitenstaander misschien ook meer dan zijn Franse collega's. Hij brak in 1968 bijvoorbeeld door met een tekening van oorlogsheld en president Charles de Gaulle lopend op krukken in de vorm van SS-runen. Hét symbool van Franse macht werd zo geassocieerd met de nazi's.

Ook in Nederland zorgde zijn werk voor ophef. Hij was actief betrokken bij Provo en andere jongerenbewegingen die de ingedutte samenleving flink opschudde. In 1966 tekende hij in de eerste editie van het mede door hem opgerichte satirische blad *God, Nederland & Oranje* koningin Juliana als raamprostituee en een politieagent in de vorm van een hakenkruis. Holtrop wordt opgepakt en zit een nacht in de cel. Hij wordt verdacht van majesteitsschennis en belediging van het openbaar gezag: serieuze aanklachten waarop hoge straffen stonden. De Juliana-tekening stond ook op de zogeheten Provoklamatie: een oproep van de protestbeweging om op Prinsjesdag 1966 te protesteren tegen kabinet en koningshuis. Student Herman Amptmeijer deelde het pamflet uit in de Leidse mensa. Twee bestuursleden van de Leidse Studentenraad belden de politie. Amptmeijer werd opgepakt en kreeg vier weken gevangenisstraf wegens majesteitsschennis.

Holtrop ontsnapte echter aan een gevangenisstraf. Hij zei dat de Juliana-tekening niet van hem was. De rechter achtte dat ook niet bewezen. Opvallend genoeg volgde op de hakenkruistekening wél een veroordeling: een boete van 200 gulden. >

'Willem gaat veel verder dan zijn Nederlandse collega's. Hij voert strijd, met volle inzet'

> Binnen Provo was er kritiek op zijn houding. Tenminste een lid uit de kerngroep vond het slap van Holtrop dat hij geen verantwoordelijkheid nam voor zijn Juliana-tekening. Dat heeft te maken met de anarchistische opvattingen die toen een rol speelden binnen de beweging: als je een politieke overtuiging hebt, moet je daar ook niet voor weglopen. Holtrop was geen overtuigde anarchist die voor zijn idealen een gevangenisstraf ging uitzitten.' Een flink deel van Holtrops prenten en stripverhalen zijn pornografisch van aard. 'Seks is een instrument om machtsverhoudingen mee uit te drukken, niet om lust op te wekken. Hij vindt het heel leuk om daar een absurde draai aan te geven. Zo tekende hij een strip over de moord op John F. Kennedy. Die had mogelijk een verhouding met Marilyn Monroe, maar in het universum van Holtrop heeft de president een seksuele relatie met Oliver Hardy - de "dikke" van het filmduo Laurel en Hardy.' Driessen beschrijft het als 'politieke pornografie': seks als instrument in satire.

De cartoonist maakte als kind al seksueel getinte tekeningen, aldus Driessen. Op het Christelijk Lyceum in Harderwijk tekende hij een naaktportret van het mooiste meisje van de klas en die werd daarna door de hele klas gestuurd.

Holtrop was een slechte leerling en zijn ouders stuurden hem naar een strenge kostschool. 'Om de lachers daar op zijn hand te krijgen, en er ook nog iets aan te verdienen, mochten medeleerlingen een "handgemaakt blaadje" tegen betaling bekijken.' Hij had onder andere de schooldirecteur en diens echtgenote op pornografische wijze afgebeeld. 'Belangstelling voor pornografie is een persoonlijke karakteristiek. Het hoort bij hem.'

Begin jaren zeventig was hij zelfs jurylid van het eerste pornofilmfestival ter wereld. 'Dat was het Wet Dream Festival in Amsterdam. Bij het festival was de internationale jetsset van de linkse avant-garde aanwezig.' Opvallend was dat ook Germaine Greer, een van de bekendste feministen in die tijd, in de jury zat. 'Zij kwam nadrukkelijk op voor de vrouwelijke seksualiteit. Het is echt een tijd van seksuele bevrijding, dat ging heel ver. Zo werd er niet moeilijk gedaan over incest en pedoseksualiteit.' In de winnende film *Bodil Joensen. A Summer Day* bedreef een Deense jongedame op haar boerderij de liefde met een hond (reu), een paard (hengst) en een varken (beer)', schrijft Driessen.

Het pornografische karakter van Holtrops werk leidde in 1989 ook tot een conflict met schrijver Salman Rushdie. Nadat de Iraanse ayatollah Khomeini een fatwa over Rushdie had uitgesproken vanwege zijn boek *De duivelsverzen* leek het de hoofdredacteur van het Franse opinietijdschrift *Passages* 'een aardig idee om erotische citaten uit het boek te combineren met prenten van Holtrop'. In een van de tekeningen was sprake van necrofilie. 'Het leidde tot een rechtszaak omdat Rushdie zich enorm had gestoord aan de prenten.' *Passages* moest de betreffende vijf pagina's verwijderen, terwijl de editie al in de kiosken lag. Holtrop is inmiddels 83 maar hij tekent nog steeds, onder meer voor *Charlie Hebdo*. Zijn aversie tegen de macht heeft hij altijd behouden. In 2007 keerde hij zich naar eigen zeggen nog de rug toe naar koningin Beatrix. 'Komt die koningin opens op mij af, met een stralende lach', zegt hij in de biografie. 'Ik heb me subiet omgedraaid naar de bar en een biertje besteld. Ik had echt geen zin om haar te woord te staan, dat zou ook hypocriet zijn.'

Frenk Driessen, *Provo van de politieke pornografie*. Prometheus, 336 pgs, €29,99. Promotie was 9 oktober

‘Het gaat ver als je geen mooie vrouw meer mag tekenen’

Bernhard Willem Holtrop is geen liefhebber van het geven van interviews, laat hij per mail op een verzoek van Mare weten. 'Ik heb niet veel te vertellen, maar als u iets te vragen hebt' wil hij best antwoorden.

Bellen doet hij liever niet. 'Ik heb mijn telefoon in huis, of soms in mijn atelier', legt hij uit. 'Het is een half uur lopen tussen die twee. Het komt ook voor dat ik vergeet het ding op te laden. Ik gebruik hem niet al te veel.'

Wat vindt u ervan dat er een proefschrift over u is geschreven?

'Een proefschrift! Een beetje gek. Het boek heb ik in ongecorrigeerde vorm doorgenomen. Het had misschien wat dunner gekund. Bijvoorbeeld over mijn familie. Ik heb mijn grootouders nooit gekend, en ze hebben me nooit geïnteresseerd.'

Waar bent u nu mee bezig?

'Ik heb net een boek uit, een andere is in voorbereiding. Verder werk ik elke week voor *Charlie Hebdo* en elke maand voor een ander blad: *Siné Mensuel*.'

Uw werk is vaak pornografisch. Waarom?

'Pornografie interesseert me niet speciaal. Het kan soms een middel zijn om ideeën vorm te

Holtrops toegangspas voor het pornofilmfestival Wet Dream in Amsterdam

geven of om politieke personen in een ander licht te laten zien. De term "politieke pornografie" zoals die in het boek staat omschreven, lijkt me onzin.'

Zijn er grenzen aan wat u tekent?

'In principe is alles tekenbaar, maar publiceren kan een probleem zijn. Gelukkig werk ik voor bladen waar ik *carte blanche* heb. 'Er wordt niet meer om dezelfde dingen gelachen als vijftig jaar geleden, dat is normaal. Maar als je geen mooie dames meer kunt tekenen of vanwege bepaald werk uitgemaakt kan worden voor transfoob, dan gaat dat een beetje ver.'

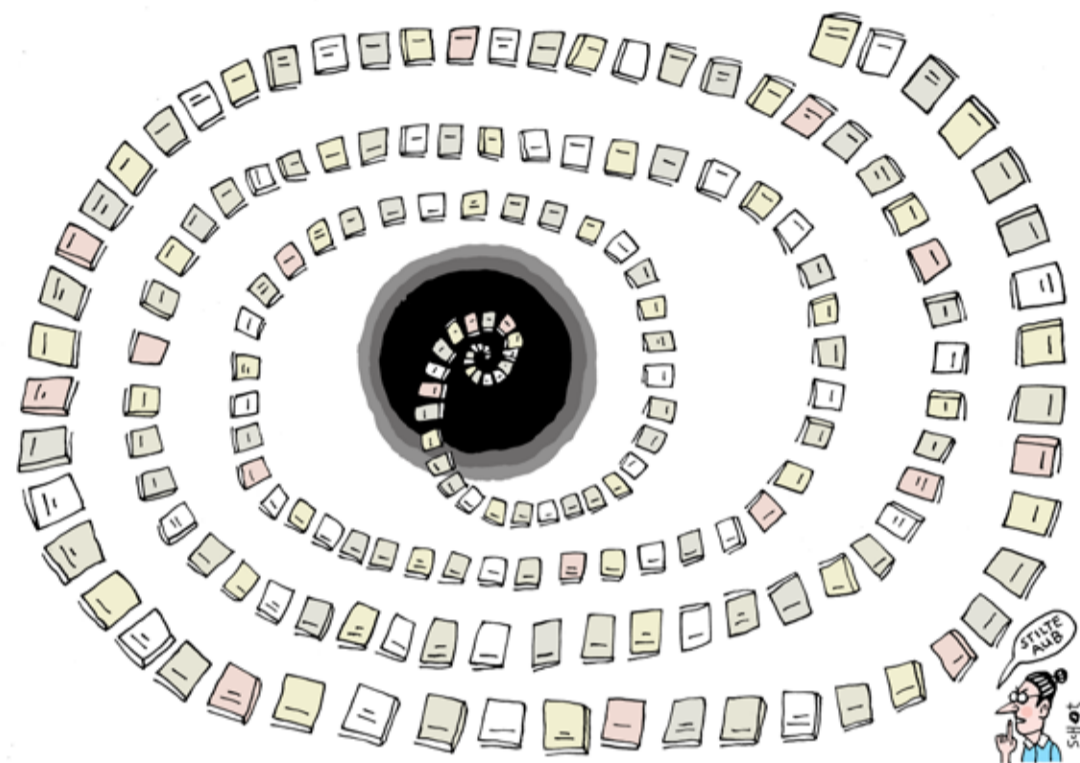
U heeft zich altijd verzet tegen extreemrechts. Deze krachten zijn nu weer sterker aan het worden. Hoe kunnen ze worden bestreden?

'Om te tekenen tegen het alom dreigende nieuwe fascisme is het zaak om niet in clichés te vervallen. Om nieuwe verrassende vormen te vinden: hard werk!'

U bent erg kritisch op religie, maar de profeet Mohammed tekent u niet. Waarom niet?

'Ik heb dat wel degelijk gedaan. Niemand weet hoe hij eruitzag. Ik heb hem dus in gekke, onherkenbare vorm getekend, niet als een man met een baard.'

Internet Archive redt 400.000 UB-boeken

De Amerikaanse non-profitorganisatie Internet Archive gaat de 400.000 proefschriften die de Leidse universiteitsbibliotheek wilde vernietigen overnemen en digitaliseren.

DOOR ELSE VAN DER STEEG
ILLUSTRATIE SCHOT

Kurt De Belder, directeur van UB Leiden is 'erg blij' met de deal. 'De proefschriften komen goed terecht, ze gaan wereldwijd beschikbaar worden, dus dat is een mooie stap.' The Internet Archive is een digitaal archief van onder andere oude webpagina's, video's, tv-programma's, audiobestanden en ook gedigitaliseerde boeken en teksten. De organisatie werkt op non-profit basis: alle gedigitaliseerde documenten zijn en blijven gratis te bekijken op hun site.

Extra beveiliging: QR-codes voor bezoekers van Wijnhaven

De Faculteit Governance and Global Affairs gaat, naast de IU-Cardcontroles van studenten en medewerkers bij het Wijnhavengebouw, nu ook werken met QR-codes voor bezoekers. 'Zijn de veiligheidsmaatregelen verenigbaar met de waarden van de universiteit?'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

Bezoekers van de Haagse Campus – die langskomen voor een afspraak of een lezing willen bijwonen – moeten vooraf worden aangemeld om een QR-code te krijgen. Zo wil FGGA 'administratieve rompslomp' verminderen. De huidige regeling voor bezoekers van buiten 'is omslachtig, tijdrovend, foutgevoelig, klantonvriendelijk en bovenal niet conform de AVG-wetgeving', schrijft Victor Koppelmans, hoofd communicatie en marketing bij FGGA, aan bedrijfsvoedersoverleg. 'Je moest je aanmelden via de mail, bij de balie wachten en alles werd in Excel genoteerd', legde decaan Koen Caminada uit tijdens de faculteitraadsvergadering. De pilot met QR-codes gaat 4 november van start en vooralsnog alleen bij de Haagse faculteit. Daarna besluit het college van bestuur of het ook bij andere faculteiten wordt ingezet. 'Betekent dit dat we voorlopig nog niet van de kaartcontroles af zijn?' vroeg faculteitraadslid Nikki Ikani. Sinds 24 oktober 2023 moeten medewerkers en studenten hun IU-Card laten zien bij binnenkomst van het Wijnhavengebouw. Daar had de decaan niet direct een duidelijk antwoord op. 'Als het college van bestuur besluit dat de kaartcontroles niet meer nodig zijn, hebben we ook geen QR-systeem meer nodig.' Sommige mensen vinden dat de universiteit een open plek hoort te zijn voor de samenleving, stelde raadslid Annemarie Bouwman. 'Wat het voorheen ook altijd was en het in ande-

re steden en landen ook vaak is. Het lijkt nu of we het met zijn allen normaal lijken te vinden dat dat niet meer zo is.' Caminada: 'We willen niets liever.' 'Het is niet dat wij heel veel liefde hebben voor de kaartcontroles', vulde interim vice-decaan Maarja Beerkens aan. 'Maar gelukkig hadden we die controles toen een bestuurskundestudent - die officieel het gebouw niet meer in mocht omdat hij een docent bedreigde - toch naar binnen probeerde te komen. Zonder de controle hebben we geen manier om dat beleid te handhaven en te zien wie hier binnenkomt.' Raadslid Densua Mumford had vooraf de schriftelijke vraag gestuurd: 'Zijn de veiligheidsmaatregelen verenigbaar met de waarden van de universiteit?' 'Dat is een moeilijke vraag', antwoordde de decaan. 'Verenigbaar, dat klinkt alsof de twee tegenover elkaar staan en dat is niet hoe wij ertegenaan kijken.' Mumford: 'Mijn vraag was of deze veiligheidsmaatregelen, met undercover mensen op campus, verenigbaar zijn met de waarden van de universiteit. En als dat wel zo is: wat zijn de grenzen aan wat je doet voor veiligheid en hoe ver wil je gaan om academische vrijheid te beschermen?' Caminada: 'Volgens mij is hier sprake van een taalbarrière. Wat ik net heb uitgelegd is dat ze niet tegenover elkaar staan. Je wilt zorgen voor een veilige werkomgeving. Waar liggen dan precies die grenzen?' 'Jonge, als ik dat van tevoren wist. We zullen iedere keer balanceren en afwegen. Het is altijd contextgebonden. Daar kan ik nu niet heel makkelijk aan de voorkant iets over zeggen.' 'Vorige overlegvergadering was er nog wat onduidelijkheid over die al dan niet undercover beveiliging', aldus raadslid Jens Mekking. 'Weten jullie daar al meer over?'

Caminada: 'Daar hebben we overleg over gehad met de universiteitsraad en het college van bestuur. Er zou iets op papier komen. Ik had het graag met je gedeeld, maar ik kan nu die duidelijkheid even niet geven.' Beerkens: 'Ik heb twee punten te horen gekregen ter verduidelijking. Ten eerste is de zorg niet om studenten en medewerkers, maar mensen van buiten de community die het gebouw in willen komen. Het tweede is dat dit ook bij heel veel andere bedrijven en organisaties gebeurt.'

Onderzoek naar omstrede achtervolgingen voltooid

Vorig jaar november kwamen beveiligers die door de universiteit waren ingehuurd in opspraak toen zij na een pro-Palestina demonstratie in het Haagse Wijnhavengebouw verschillende docenten en een student op straat en zelfs tot in een kledingwinkel achtervolgden. Dat optreden leidde tot veel kritiek vanuit de universitaire gemeenschap. Nadat de universiteitsraad had aangedrongen op een onafhankelijk onderzoek had de universiteit in december cot Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement gevraagd de gebeurtenissen te bekijken. Het bureau kwam echter zelf in opspraak toen bleek dat het mede was opgericht door Erwin Muller, toenmalig decaan van de faculteit Governance and Global Affairs, die zelf ook aanwezig was bij de demonstratie en daar demonstranten vermanend had toegesproken. cot gaf de opdracht daarop terug, waarna adviesbureau Berenschot werd ingehuurd om het onderzoek te verrichten. Dat is nu klaar, zei decaan Koen Caminada dinsdag tijdens de faculteitstraadvergadering. 'Dat rapport is er en we zitten er echt op te wachten, as we speak, op een reactie van het college.'

‘We moeten de oorzaken van sociale onveiligheid aanpakken’

Het college van bestuur wil sociale onveiligheid aanpakken door een centraal meldpunt in te voeren, waardoor er ‘een lagere drempel komt om je stem te laten horen’. De universiteitsraad is kritisch. ‘Het is slap dat we geen antwoorden krijgen.’

DOOR VINCENT BONGERS

De Arbeidsinspectie constateerde in 2021 dat het bij alle universiteiten slecht gesteld is met de aanpak van misstanden op de werkvloer. Ook de universiteitsraad dringt al een tijd aan op meer beleid. Het college van bestuur heeft een nieuw plan van aanpak geschreven, om met een ‘geheel andere benadering’ de sociale veiligheid ‘naar een hoger niveau te tillen’. De universiteit gaat dan ook een centraal meldpunt inrichten voor problemen rond sociale veiligheid. Er komt ‘een lagere drempel om je stem te laten horen’, en een ‘overlegorgaan sociale veiligheid’ op instituten en expertisecentra. Verder wil het college de focus op wetenschappelijke concurrentie verminderen. Er komt meer aandacht voor welzijn en sociale veiligheid in gesprekken van leidinggevenden met medewerkers over resultaat en ontwikkeling; de zogeheten GROW-gesprekken.

Het college introduceert ook een nieuw leiderschapsmodel dat medewerkers de vaardigheden geeft om over sociale veiligheid te praten en problemen aan te pakken. Er komen duidelijkere afspraken over ieders taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Om de interactie tussen medewerkers te bevorderen is er een set dialoogkaarten ontwikkeld waarmee wetenschappers, docenten, postdocs en promovendi een gesprek kunnen aansnijden over ‘dilemma’s en gedrag’. Ook wordt er een nieuw zogenoemd ‘medewerkerbetrokkenheidsonderzoek’, dat voldoet aan de eisen van de Arbeidsinspectie, uitgezet.

De universiteitsraad is blij dat er een plan ligt, maar heeft ook de nodige kritiek. ‘In het stuk staat dat de organisatiestructuur een voedingsbodemp kan zijn voor ongewenst gedrag’, zei Timothy de Zeeuw van personeelspartij LAG. ‘Maar het plan

gaat voornamelijk over hoe je ongewenst gedrag beter monitort en niet uitgebreid over hoe de organisatiestructuur an sich aangepast wordt om de kans op ongewenst gedrag te verminderen. We moeten echt de oorzaken aanpakken.’ ‘Als het gaat om zaken als sociale veiligheid en het belang van goed leiderschap dan worden daarover in het stuk tamelijk vage begrippen gebruikt’, voegde partijgenoot Mark Dechesne daaraan toe. ‘Een van de uitdagingen is om deze zaken explicieter te benoemen.’

‘Hoe zit sociale onveiligheid ingebakken in de organisatie?’ vroeg De Zeeuw. ‘Hoe identificeer je die problemen? Dan kun je vervolgens actie ondernemen. Nu is het een beetje schaduwboxen tegen een onzichtbare tegenstander.’

De Zeeuw was blij dat er in het plan aandacht voor promovendi is. ‘Maar postdocs zijn een beetje verdwenen in het stuk. Dat is een kwetsbare groep die tussen wal en schip valt.’

‘De meeste aandacht zou moeten uitgaan naar groepen die het grootste risico lopen’, zei Tahmina Fariaby van personeelspartij phdoc: ‘Ik denk dan ook aan postdocs.’

Femke Spaargaren van studentenpartij pBMS was ‘teleurgesteld’ dat het college een deel van de vragen van de raad niet had beantwoord. Die vragen hadden onder andere betrekking op de procedure rond de affaire Hofman. De universiteit wil de van wangedrag beschuldigde archeoloog ontslaan. Donderdag dient daarover een rechtszaak. Het college wil op bepaalde raadvragen geen antwoorden geven tot de zaak is afgerond.

Spaargaren: ‘Ik snap de terughoudendheid vanwege de rechtszaak. Maar vragen over wat de rol is van de universiteitsraad in het vormen en de bevoegdheden van de ad-hoc onderzoekscmissie in deze zaak zijn ook niet beantwoord. Dat gaat echt om het functioneren van de organisatie en daarop kan best worden ingegaan. Ik vind het slap dat we daar geen antwoorden op krijgen. Als er een hoger beroep komt, dan zijn we zo een jaar verder en kunnen we nog steeds niet met het college spreken over dit soort belangrijke zaken.’

In 2025 komt de Arbeidsinspectie weer langs om te kijken of de universiteit nu wel de zaken rond sociale veiligheid op orde heeft.

Gratis OV voor medewerkers

Al jaren vragen werknemers van de universiteit om een ruimhartigere reiskostenvergoeding. Die is er nu. Medewerkers die met het openbaar vervoer reizen krijgen hun kosten vergoed. De maximumvergoeding van 45 euro per maand vervalt.

DOOR VINCENT BONGERS EN ELSE VAN DER STEEG

In 2022 verhoogde de universiteitsraad de druk op het college om de karige Leidse reiskostenregeling te verruimen. De vergoeding van 7 cent per kilometer was lager dan bij de meeste andere universiteiten, er was ook een maximum vergoeding van 45 euro per maand.

Vooraf voor promovendi en postdocs was de regeling zeer nadelig. Zij verdienen relatief weinig en kunnen zich vaak geen huis in Leiden veroorloven. Zij moeten vaak lang reizen om bij de universiteit te komen. De reiskosten liepen dan ook enorm op voor deze groep. In een artikel in *Mare* vertelde een promovendus dat hij ongeveer twintig procent van zijn inkomen inleverde bij de NS. De slechte voorwaarden verzwakten ook de concurrentiepositie van de universiteit. De universiteitsraad startte onder leiding van personeelspartij phdoc een offensief om het college zover te krijgen om de regeling aan te passen. En met succes, er kwam geld om de regeling te verbeteren. Al draaien de faculteiten op voor de kosten.

Het duurde mede hierdoor een tijd voor de nieuwe regeling er lag. In september klaagde de faculteitsraad van FGGA er nog over dat het allemaal wel heel lang duurde.

Maar vorige week presenteerde de universiteit het nieuwe mobiliteitsbeleid. Medewerkers die met het OV reizen krijgen vanaf 1 november 100 procent van hun reiskosten vergoed. Met het nieuwe beleid wil de universiteit duurzaam reizen stimuleren.

Voor reizigers met de auto of fiets blijft de vergoeding 7 cent per kilometer, vanaf 10 tot 45 kilometer. Het maximum van 45 euro per maand wordt geschrapt.

De reiskosten moeten met ingang van de nieuwe vergoeding worden geregistreerd in de Shuttel-app. Ook registreren medewerkers hier thuiswerkdagen en binnenlandse dienstreizen. De vergoeding voor thuiswerkdagen blijft hetzelfde: 2 euro per dag en 25 euro netto internetvergoeding per maand.

Daarnaast ontvangen medewerkers na registratie in de app de Shuttel-kaart, die gebruikt kan worden om met het OV te reizen. De kaart kan dan worden gebruikt om in te checken in het OV, dus in plaats van de OV-chipkaart. Registreren in de Shuttel-omgeving is mogelijk vanaf 16 oktober, waarna medewerkers de kaart automatisch thuis krijgen gestuurd.

Overige onkosten voor binnenlandse dienstreizen moeten nog steeds worden gedeclareerd in Self Service.

Gekleurde afvalbakken, herbruikbare bekertjes bij koffieautomaten en aparte inzameling van papieren handdoeken. De universiteit zet de nodige stappen op het gebied van duurzame afvalverwerking. Maar het kan nog beter.

DOOR DALLYCE VETTER
FOTO TACO VAN DER EB

Wat moet waar?

‘Wie gaat dit nou lezen?’ Daniela Perenyi zit gehurkt naast een enkele afvalbak in de gang van het Kamerlingh Onnes Gebouw (KOG). Onder het oranje deksel staat op heuphoogte in het klein iets geschreven - vandaar dat ze moet hurken.

Het lijkt erop dat deze bak bestemd is voor plastic en drankkartons, concludeert Perenyi, masterstudent klinische neuropsychologie en projectmedewerker voor het Leiden University Green Office (LUGO), een platform voor het bevorderen en integreren van duurzaamheid aan de universiteit.

In het restaurant van het KOG is de afvalscheiding iets beter geregeld. Drie gekleurde vuilnisbakken staan netjes bij elkaar als één geheel. Iedereen die wel eens op de universiteit rondloopt, is bekend met het kleurensysteem: oranje voor plastic en drankkartons, groen voor organisch afval en grijs voor restafval.

Op de bakken staan zowel tekst als afbeeldingen om mensen bij het scheiden te helpen. Perenyi is tevreden met de opties en de kleuren, maar zou graag wat meer uitleg zien. Het verschil tussen de oranje en grijze bakken is namelijk nog steeds onduidelijk.

Vroeger stonden de bordjes bij afvalbakken vol met tekst, maar tegenwoordig hebben de meeste restaurants op de universiteit een minimalistischere stijl. Vuilnisbakken zoals die in de KOG-kantine zijn ook te vinden in de restaurants van Gorlaeus, Van Steenis, Lipsius en Pieter de la Court.

Door de invoering van Billie Cups is 20.000 tot 25.000 kilo aan papieren bekertjes bespaard

Het restaurant van het Snellius-gebouw is een uitzondering. Hoewel alle drie de bakken daar aanwezig zijn, zijn de groene en oranje bakken afgedekt. Gasten hebben dus geen andere optie dan alles in de grijze restafvalbak te gooien.

‘Ik snap gewoon niet waarom er zoveel verschillende bakken zijn’, zucht Perenyi terwijl ze wijst naar een paar kleine vierkante bakken en een ongelabelde prullenmand naast een kopieermachine. Verderop staan hier en daar wat grijze restafvalbakken en oranje bakken voor plastic en drankverpakkingen door de gangen verspreid. Perenyi loopt langs een groepje lunchende studenten in een afgelegen hoekje van de gang en neemt een kijkje in een grijze bak. ‘Er wordt niet alleen in de kantines gegeten’, merkt ze op. ‘Deze grijze bak zit vol bananenschillen en organisch afval. Dat zou gescheiden kunnen worden.’ Maar zonder groene bak in de buurt is het niet vreemd dat organisch afval bij het restafval belandt.

Niet alleen in het KOG worden bakken op verschillende manieren aangeduid en geplaatst. Ook in andere universiteitsgebouwen staat hier en daar een grijze restafvalbak of een oranje bak voor drank- en plasticverpakkingen. Vaak staan die bakken niet naast elkaar.

In het Gorlaeus is het nog ingewikkelder: behalve de gelabelde grijze en oranje bakken staan daar ook metalen bakken zonder aanduiding. Het is niet duidelijk wat voor afval daarin moet.

Waar bakken worden geplaatst en hoe ze worden gelabeld, heeft gevolgen voor de afvalscheiding. Vorig jaar deed LUGO

een steekproef aan de faculteit Geesteswetenschappen. Ze vonden ‘behoorlijk wat materiaal tussen het restafval dat eigenlijk gerecycled had moeten worden.’

Dat afvalscheiding verwarrend kan zijn, is begrijpelijk. Terwijl Perenyi door het KOG loopt, telt ze minstens vier soorten bakken in verschillende vormen en met verschillende labels voor verschillende soorten afval. Als alle faculteiten hun afvalbakken op dezelfde manier zouden plaatsen en er duidelijke instructies waren, zou het voor studenten en personeel gemakkelijker worden om hun afval goed te scheiden.

Waar komt het afval na al dat sorteren terecht? Op de website van de universiteit staat beschreven dat het plastic wordt gebruikt om nieuwe flessen van te maken of als grondstof voor de bouw. Organische resten wordt voornamelijk ingezet om groene stroom op te wekken. Restafval kun je vergelijken met de optie ‘geen van bovenstaande’ bij een meerkeuze-toets en is het minst milieuvriendelijk. Dit wordt verbrand om energie op te wekken.

Mare sprak met schoonmaakmedewerkers van de universiteit die bevestigden dat afval uit de verschillende bakken op verschillende manieren wordt verwerkt. Eerst wordt alles verzameld uit de bakken in elk gebouw en gesorteerd in gekleurde containers. Vervolgens wordt het opgehaald door afvalverwerkingsbedrijf Renewi of een ander gespecialiseerd bedrijf. Dit is een duidelijke verbetering ten opzichte van een paar jaar geleden.

In 2018 schreef *Mare* dat, ondanks de verschillende gekleurde bakken, de inhoud van de oranje bakken – toen nog aangeduid als PMD – samen met het grijze restafval op ‘één grote hoop’ terecht kwam.

Aangezien het afval zo grondig wordt gesorteerd, zou je denken dat de universiteit die verschillende categorieën zou willen meten. Maar het Jaarverslag van 2023 en het Duurzaamheidsverslag van 2022 noemen alleen ‘restafval’ en ‘papier en karton’ en zeggen niets over afval uit de oranje en groene bakken.

Volgens universiteitswoordvoerder Mischa van Vlier gaat de universiteit hier verandering in brengen. Vanaf 2024 zal het jaarlijkse Duurzaamheidsverslag meer afvalcategorieën behandelen, al gaf Van Vlier niet aan welke specifieke categorieën zullen worden toegevoegd.

Daarnaast streeft de universiteit er ook naar om het afval per gebruiker tussen 2019 en 2027 met 25 procent te verminderen. ‘Wat nog beter is dan afval scheiden, is helemaal geen afval produceren’, zegt Van Vlier. Op veel manieren wordt geprobeerd afval te verminderen.

In 2022 werkte LUGO bijvoorbeeld mee aan een pilotproject waarbij wegwerpbekertjes werden vervangen door herbruikbare Billie Cups aan de rechtenfaculteit. In 2023 werd deze verandering universiteitsbreed doorgevoerd. Inmiddels is bij alle koffieautomaten aan de universiteit een herbruikbaar beker nodig. Sindsdien is naar schatting al 20.000 tot 25.000 kilo aan papieren bekertjes bespaard, het gewicht van ongeveer 18 auto’s.

Ook zijn er speciale bakken voor papieren handdoeken geïnstalleerd in de toiletten, zodat gebruikte papieren handdoeken kunnen worden gerecycled tot nieuwe papieren handdoeken.

Het zijn positieve stappen richting een duurzame universiteit, maar volgens de studenten bij LUGO, onder wie Perenyi, is er wel behoefte aan betere communicatie. Op de vraag wat voor verandering ze zou willen zien op het gebied van afvalbeheer aan de universiteit, antwoordt Perenyi: ‘Meer duidelijkheid over welk type afval in welke bak hoort.’

Van PMD naar PD

Wie goed heeft opgelet, is het misschien opgevallen dat de aanduidingen op oranje afvalbakken op de universiteit onlangs zijn veranderd. Volgens universiteitswoordvoerder Mischa van Vlier is ‘PMD als afvalcategorie in onbruik geraakt aangezien we PET-flessen en blikjes nu apart inzamelen.’

Dat betekent dat alleen nog lege plastic voedselverpakkingen, plastic flessen en drankkartons in de oranje bakken in de universiteitsgebouwen mogen worden goedgeoid. PET-flessen en blikjes met statiegeld dienen in de grote flesvormige bakken te worden goedgeoid. Het statiegeld op deze flessen wordt vervolgens door de universiteit geïnd en gedoneerd aan de Plastic Soup Foundation, een milieuorganisatie die zich inzet voor het bestrijden van plasticvervuiling.

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 20 leerlingen. Groep 4 t/m 9. **Voortgezet onderwijs**: *rekenen, wiskunde, brugklas vmbo. *Wiskunde, biologie, 2 vmbo. *Wiskunde, 3 vmbo. *Wiskunde, 2 havo-vwo. *Engels, 3 mbo. *Nederlands, 3 havo. *Wiskunde, economie, 4 vwo. **Leiden-Zuid**, *6 leerlingen basisonderwijs, van wie één met dyslexie. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hde-koomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet b.v., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, | +31 (0)23-5714745. info@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcjelle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Dalyce Vetter (stagiair)

Medewerkers:
Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Lisa Boshuizen | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Mathijs de Jong | Pol Koopman | Henrik Laban | Zahra Menguellati

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg,
joostmarcellis.nl

Fotografie:
Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties:
Bas van der Schot | silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties:
Bureau van Vliet b.v.
Wateringweg 129,
2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 571 47 45
E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emara | Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

Ook meisjes mogen naar Mars

Karen van den Akker schreef een kinderboek om te laten zien: meisjes horen ook in de technische wetenschap. 'Als kind zijn je rolmodellen Bob de Bouwer en André Kuipers, toch vaak mannen.'

DOOR ELSE VAN DER STEEG
ILLUSTRATIE NELIN BAYRAKTAR

'Mijn boek gaat over Luna', zegt Karen van den Akker. 'Zij wil graag met haar moeder naar Mars toe. Ze heeft een kleine raket, maar die wil niet starten. Luna wil toch heel graag naar Mars, dus ze gaat op onderzoek uit om te ontdekken waarom de raket niet vliegt. Ze gaat langs diverse wetenschappers die op verschillende manieren hebben bijgedragen aan de raket. Ze vraagt of zij weten wat er mis mee is. De wetenschappers vertellen wat zij hebben gedaan aan de raket. Luna bezoekt een programmeur, een scheikundige, een tekenaar en een technicus die gaat over het materiaal. We gebruiken niet voor iedereen de wetenschappelijke titel.'

Van den Akker promoveert aan de Faculty of Science in Leiden, waar ze onderzoek doet naar groene waterstof. Ze schreef het kinderboek *Met Mama naar Mars* samen met Liselotte Nass en Nadine Duursma. 'Om het begrijpelijk te maken voor kleine kinderen, vanaf vier jaar en ouder, moet je heel erg in concepten denken. In mijn eigen vakgebied, scheikunde, moet Luna bijvoorbeeld goedjes mengen. Dan schrijven we gewoon over deze kleur en deze kleur, die door elkaar mengt.'

'Of als het gaat om hoe sterk de raket is, leggen we uit dat er honderd olifanten op de raket kunnen staan, zonder dat er één deukje in komt. We hebben geprobeerd het echt met kinderlijke fantasie uit te leggen. Nadine, die lucht- en ruimtevaarttechniek heeft gestudeerd, heeft dat aantal olifanten voor het boek echt uitgerekend.'

'Bij het programmeren leggen we uit: het is één soort code. De code die we dan vervolgens gebruiken, hebben we een beetje tastbaar gemaakt. Die is: R.N.M., oftewel Raket Naar Mars.'

'Er zaten wel termen tussen waarvan we ons afvroegen: zouden kinderen dit snappen? Zoals het woord "scheikunde", dat leggen we dan ook uit. Maar we leggen niet alles uit, we hopen dat ze sommige dingen uit de context halen.'

'Het boek is gericht aan jongens en meisjes. Want ook jongens moeten zien dat meisjes gewoon hartstikke technisch zijn. Voor meisjes zijn er weinig rolmodellen. Je hebt André Kuipers, Bob de Bouwer. Het zijn toch vaak de man-

nen die je de technische dingen ziet doen. Dus het is goed om te zeggen: nee, vrouwen hebben ook gewoon een hoofdrol in de techniek.'

'Ik werd als kind door mijn ouders gestimuleerd om de techniek te ontdekken. We gingen bijvoorbeeld vaak naar NEMO. Maar een vrouwelijk rolmodel had ik niet. Nadine, een van de medeschrijvers, heeft daar als kind wel last van gehad. Die had in haar hoofd zitten: taal is iets voor meisjes en techniek voor jongens. Ze was niet zo goed in taal, dus zij had het best graag anders gezien.'

'In mijn vakgebied zijn er echt weinig vrouwelijke hoogleraren. Tijdens mijn studie (aan Universiteit Utrecht, red.) heb ik maar college gehad van één vrouw. In mijn huidige onderzoeksgroep zijn we denk ik met net iets meer vrouwelijke dan mannelijke promovendi. Maar toen Nadine lucht- en ruimtevaarttechniek studeerde in Delft, was daar maar 8 procent vrouw.'

Luna, de hoofdpersoon in het boek, krijgt de eigenschappen van een onderzoeker aangemeten: doorzettingsvermogen, nieuwsgierigheid en enthousiasme. 'We wilden de wetenschappers achter de schermen laten zien en niet alleen de astronauten in beeld hebben. En dat gaat dus over het oplossen van een probleem, ontdekken waarom iets niet werkt. Dat is iets wat je op het lab ook vaak tegenkomt. 'Ik ben voor mijn eigen onderzoek de afgelopen maanden ook bezig geweest met het uitzoeken waarom iets niet werkt. Als je een beetje pech hebt kan dat heel veel tijd kosten. Dat is echt frustrerend, maar als het wel lukt is het natuurlijk extra leuk. Dan denk ik aan Luna: zij geeft ook niet op.'

Karen van den Akker, Nadine Duursma en Liselotte Nass, *Met Mama naar Mars*. 56 pgs, €17,95

‘Ik mag gratis binnen, en zag vorig jaar zeker honderd films’

Wat doe je allemaal als teamleider bij Bioscopen Leiden?

‘Mensen denken dat je helemaal niks doet. Op rustige dagen lijkt dat ook zo, maar je bent voortdurend bezig. Een bioscoopprogramma loopt van donderdag tot woensdag. Op maandagavond is het nieuwe programma bekend en je hebt tot woensdag om het voor te bereiden. Alle films moet je dan op de juiste servers van de juiste zalen downloaden. ‘Volgende week is ook het Leiden International Film Festival (LIFF) en alleen Lido is daar geen onderdeel van. De films van Trianon en Kijkhuis draaien daarvoor hier. Het is chaotischer dan normaal.’

‘Overdag moet je ervoor zorgen dat ook alle popcorn onder stoelen wordt weggeveegd. De schoonmakers maken alleen in de ochtend alles grondig schoon. Aan een film kan je al zien of de zaal een rommeltje wordt. Bij Kijkhuis komt een ouder publiek en die nemen alles netjes mee. Die hebben ook een hekel aan popcorn. Zestienjarigen zijn minder netjes.’

Zijn er veel verschillen tussen de bioscopen?

‘Trianon heeft de grootste zaal van Leiden. Daar draaien we de nieuwste releases, zoals *Joker: Folie à Deux*. Als de film minder populair wordt, dan komt hij naar Lido. Daar hebben we vijf za-

len. Kijkhuis is verbonden aan Europe Cinemas, dus daar draaien we verplicht Franse en anderstalige films. We hebben drie programmeurs die beslissen wat er te zien is.’

Ben je zelf een filmfanaat?

‘Dat is een van de redenen dat ik hier heb gesolliciteerd. Ik kwam hier zo vaak dat ze mij herkenden bij het gesprek. Ze wisten dat ik een passie had voor de bioscoop. Ik gok dat ik vorig jaar wel honderd keer naar de bioscoop ben geweest. Ik kan gratis, omdat ik hier werk. Ik had erg het gevoel dat ik moest gaan, omdat ik anders iets miste. Dat vond ik stressvol.

‘Ik kijk alle genres. Sciencefiction vind ik het leukst. Ik hou ervan als er iets wordt aangepast aan de wereld en hoe mensen ermee omgaan. Ik ben pas sinds 2018 begonnen met kijken, want ik ben er niet echt mee opgegroeid. Maar ik zit nu op 1291 verschillende soorten films. ‘Ik hou van films waar de visuals en muziek mooi zijn, zoals bij Christopher Nolan. Je hoeft een film niet per se te begrijpen om hem goed te vinden. Ik vind het gevoel dat het mij geeft belangrijker dan een goed script. Dat kan gefrustreerd, blij of verdrietig zijn. Daarom hou ik ook van horror, want je maakt echt iets mee.’

Waarom ging je niet film studeren?

‘Ik wil het als hobby houden. Als je veel films kijkt, krijg je er ook meer kennis over. Je wordt steeds kritischer. Ik hoef ook geen regisseur te worden. ‘Ik ben ook vrijwilliger bij (LIFF) om het onder studenten te promoten. Daar krijg je een kijkje achter de schermen hoe je films programmeert. Vorig jaar heb ik 25 films gekeken bij LIFF. Het zijn geen blockbusters, maar ook geen complete arthouse. Het zijn ook grote namen, zoals *Triangle of Sadness* en *Parasite*. Je hebt ook veel leuke activiteiten zoals filmkijken in het zwembad of de sportschool. Je moet bijvoorbeeld blijven fietssen om de film *Speed* te laten draaien. En je kan dit jaar zelfs uitgaan in Trianon.’

DOOR LORENZO GERRITSEN
FOTO LISA BOSHUIZEN

COLUMN | ZAHRA MENGUELLATI

Waarom we spionage nooit normaal moeten vinden

Hoe kan het dat ik in druk Amsterdam als vreemde student met open armen word ontvangen en bij mijn eigen campus bij de minste vraag met toegesneden ogen word aangekeken? Maandenlang heb ik mij begripvol opgesteld tegenover de veiligheidsmaatregelen op Wijnhaven en Schouwburgstraat. Er zou een dreiging zijn waarvoor de gebouwen onder streng politietoezicht moesten worden gesloten. Natuurlijk is mijn studentenpas laten zien dan een kleine moeite. Op onze schrik en vragen na 15 oktober vorig jaar werd alleen geantwoord met een bord: ‘Vandaag kunnen wij om uw universiteitspas vragen.’ Toen bleef de tijd stilstaan. Na maanden was het nog steeds ‘vandaag’. Echte antwoorden bleven uit. Wie heeft er baat bij zoveel onduidelijkheid? Het lijkt net een kat-en-muisspelletje: de universiteit verstopt alle antwoorden (in de doofpot),

studenten gaan op zoek, en dan lekt er weer iets uit in een krant of gemeenteraad. Waarna de universiteit schijnbaar geen enkele verantwoordelijkheid voelt om het nieuws te adresseren. Is dit een soort nieuwe *field-based* leermethode voor studenten security studies? En die nieuwsberichten zijn niet niks, en ook niks nieuws. Het leeft al langer in de wandelgangen: geruchten over etnische profilering, wel érg oude en alleen maar lanterfantende “studenten”, schimmige figuren in de universiteitstop. Voor mij werden de geruchten al in mei bevestigd. Voor mijn neus liet de beveiliging een man vrijuit gaan die ongevraagd foto’s maakte van medestudenten. Tot de nieuwsberichten over spionage kon ik nooit met zekerheid zeggen wat ik nou precies had gezien. Ik woonde protestacties bij waarbij ik geen onveilig gevoel kreeg van de inhoud, maar van het gevoel dat er een ‘Big Brother’ boven ons hing.

Geruchten zaaien verdeeldheid, geuit in verhitte discussies in onder andere de groepsapp van mijn studie. Veel studenten stellen veiligheid voorop, immers, in sommige landen hebben

ze metaaldetectoren en drugshonden, wat is een luttel passcontrole nou? Anderen wijzen op de praktische kant. Een student kan óók een mes bij zich hebben, en bovendien is het rendabeler om poortjes te hebben dan duur security-personeel. Een groep studenten denkt verder door. Zij wijzen op mogelijke censuur, raciale profilering en gevoelens van onveiligheid, en besloten zich hiertegen te verenigen. Het is tijd voor meer transparantie en onderling vertrouwen. Het feit dat ik als betrokken student niet eens zeker weet aan wie ik deze boodschap moet richten, zegt genoeg. Wat wordt nou bedreigd; de fysieke universiteit of haar geest? Ik ben niet per definitie tegen veiligheidsmaatregelen, mits daar goede redenen voor is. Waar ik wel tegen ben, is al het geheimzinnige gedoe. Geef ons informatie, al is het maar een mail met een tijdsframe voor de controles of een uitnodiging voor een paneldiscussie. We moeten als academische gemeenschap een open gesprek kunnen hebben, dat is waar Leiden voor staat. Laat dit voor mijn medestudent een teken zijn om vooral niet spionage normaal te gaan vinden, en nooit op te houden met vragen stellen.

Voor mijn neus lieten beveiligers iemand vrijuit gaan die ongevraagd foto’s maakte van medestudenten

Zahra Menguellati is student International Studies